

NOVES DADES SOBRE LA COVA DES COLOMS 1 (Manacor, Mallorca)

per Miquel TRIAS*

Abstract

Survey and description of a cave open to the sea in the well-known Can Frasquet - Cala Varques area are presented; in a previous paper dealing on the caves of this area, the description of this cave was not complete. It has a length of 180 m, interesting speleothems and some lakes with possible underwater extensions.

Résumé

Topographie et description d'une cavité d'accès marin située dans la zone de Can Frasquet - Cala Varques, qui dans une étude antérieure de cette zone, n'avait été décrite que partiellement. Elle est constituée par une galerie de 180 m de long qui présente de notables concrétions et des lacs avec possibilité de continuation sous l'eau.

Introducció

El número quatre d'aquesta mateixa publicació, incloïa un treball sobre les coves de la zona de Can Frasquet - Cala Varques (TRIAS & MIR, 1977); entre aquestes catorze cavitats, una de les considerades menys importants era la Cova des Coloms 1, consideració emperò ben errada de comptes, com podrem veure a continuació.

Una visita apressada i l'estat no gaire bo de la mar, feren que no véssim el pas baix que dóna accés a la part principal de la caverna, deixant-la reduïda en la nostra topografia al gran porxo d'entrada. Bastant després saberem per boca d'en Tomeu Mestre, un dels propietaris de la zona, de l'existència d'una cova de «dues quarterades» a Cala Falcó. No va ésser massa difícil comprendre que es tractava de la mateixa cavitat, què pel que després hem anat sabent és molt coneguda per gent no gens relacionada amb el món de l'espeleologia; en qualque moment fins i tot s'hi han arribat a fer visites turístiques més o menys organitzades. De fet hi ha abundants espelmes deixades pels visitants, què com hem dit són molt nombrosos, cosa gens estranya ja que es tracta d'una caver-

na de gran bellesa per les seves formacions i llacs i d'accés molt còmode.

Això és una bona mostra del desconeixement per part de l'espeleologia organitzada de les coves d'accés marí, inclús de les molt conegudes en medis mariners i escafandristes, i del nul interès per part d'aquests en divulgar l'existència de les cavitats que troben.

Per pal·liar enc que sigui simbòlicament aquesta situació creim que és important que surti publicada a les planes d'ENDINS la correcció de l'esmentat treball, amb la topografia posada al dia; per altre part esperam que la present nota pugui servir d'estímul per a una revisió topogràfica de les cavitats de la zona, després de les novetats que s'hi han produït en el camp exploratori, i que s'apunten en el noticiari del darrer número d'aquesta publicació.

Descripció

Per a les característiques generals del carst de la zona i la localització precisa de la cavitat vos remetem al citat treball (TRIAS & MIR, 1977), aquí només direm

* Secció d'Espeleologia del G. E. M. Ciutat de Mallorca.

Foto 1:
Galeria amb el pis cobert d'arena; correspon aproximadament a la secció CC' de la topografia.

que s'obri al costat sud de Cala Falcó, i que penetra pregonament dins el cap limitat per aquesta cala i el Caló Blanc.

La cova que aquí descrivim està constituïda per una sola galeria de 180 m de llargària i d'amplària molt variable, entre els 3 i els 30 m, ara que per conveniència descriptiva la podem considerar dividida en tres parts. La primera és el porxo d'entrada, voluminós àmbit totalment envaït per la mar, amb el paladar a 20 m d'altària que va davallant a mesura que les parets s'atraquen. Té forma vagament triangular i 50 m tant d'ample com de llarg. Està estructurat damunt d'una diàclasi E-O ben vistable en alguns llocs. A diferents llocs de les parets s'observen llims vermells consolidats, restes d'una antiga fase de reblit.

Un pas molt baix marca el límit d'aquesta primera part; no arriba a sifonar, entre la superfície de la mar i el paladar queda un espai d'aproximadament 20 cm, però unes dimensions tan reduïdes fan que no sigui gens aconsellable d'intentar penetrar-lo amb la mar moguda. Més enllà del pas hi ha una ampla galeria horitzontal amb el pis cobert d'arena arrossegada per la mar. Seguint una direcció NE-SO, aquesta galeria té una llargària de 60 m i una amplària de 20. El seu límit ve marcat per un important acúmul d'enderrocs i un estrenyement de més d'una tercera part. Per accedir a la zona més interior, podem passar pel centre de la galeria, entre els enderrocs, per voltar després a la dreta, o per l'esquerra travessant un petit llac; per l'eix de la galeria no s'hi pot passar ja que hi ha una doble barrera estalagmítica disposada transversalment.

La tercera part és una continuació de la galeria descrita en segon lloc, emperò és molt diferent des del punt de vista morfològic: aquí el predomini del concrecionament és absolut, tot el que no està cobert per l'aigua dels llacs és calcita en totes les formes; les més destacables són les columnes, que s'arreglaren seguint diàclasis de direcció NO-SE i E-O. A més d'esser la més decorada, aquesta part és també la que té més volum; la seva llargària és de 70 m, l'amplària de 30 i l'altària arriba als 14. Per altra part la fondària dels llacs a la vora de les parets ens fa pen-

sar en la possible existència de continuacions importants per davall l'aigua, tal com passa a les principals coves d'aquesta zona.

En conjunt la llargària total de l'eix de la cova és de 180 m, mentre que la poligonal projectada assoleix els 400 m. Per mala sort la sala de les dues quarterades ha quedat reduïda a només 3000 m², ni una quarta part!

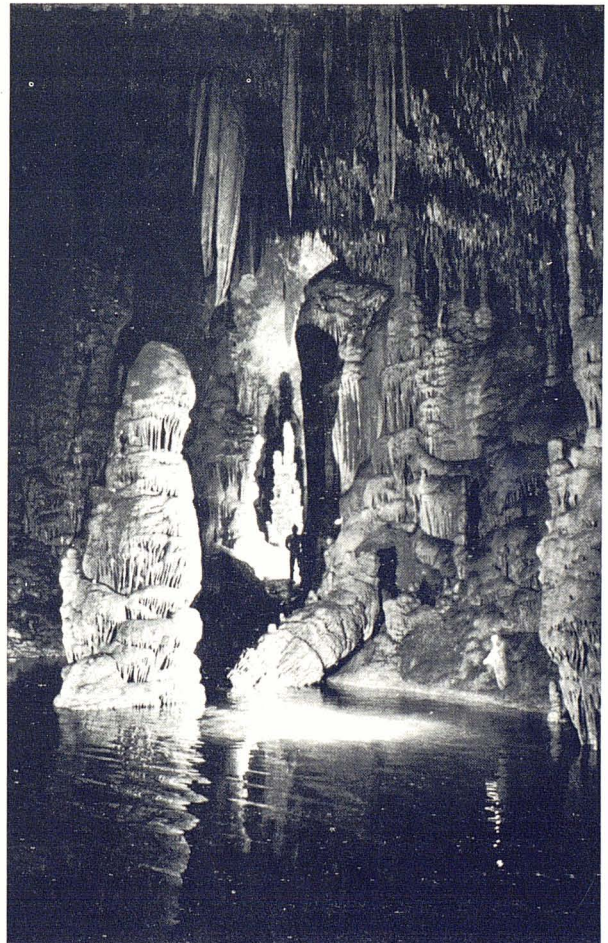
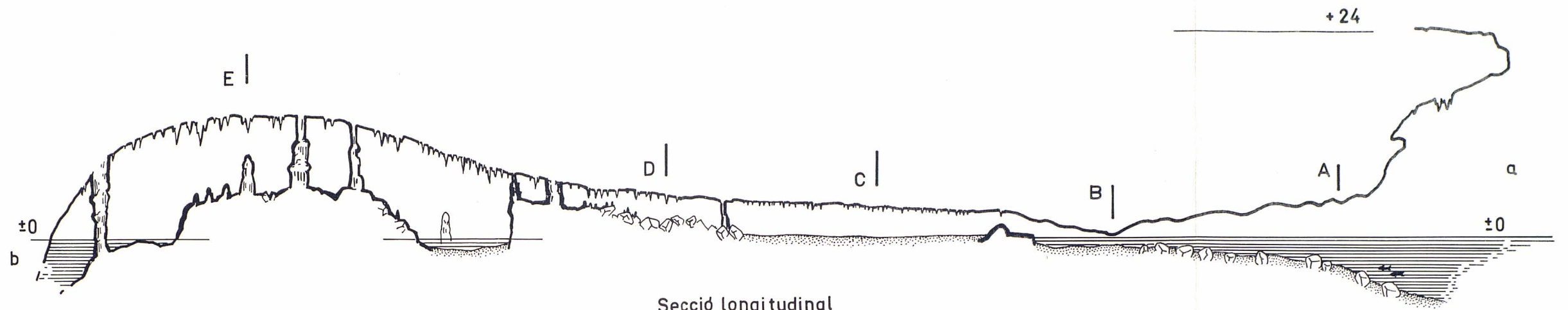
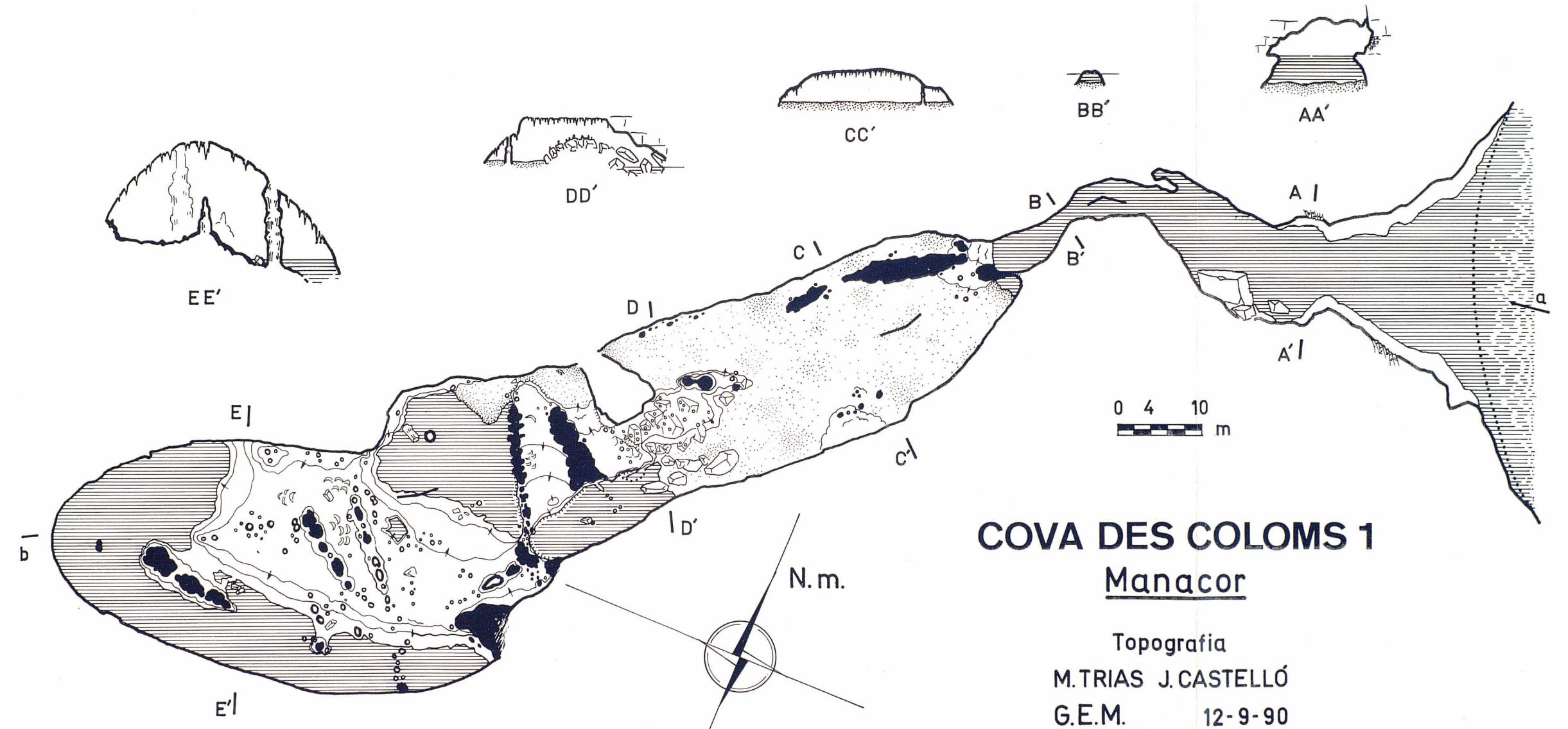

Foto 2: Vista cap a l'interior del segon llac, al costat oest de la galeria.

Secció longitudinal

COVA DES COLOMS 1
Manacor

Topografia
M. TRIAS J. CASTELLÓ
G.E.M. 12-9-90

Morfologia i gènesi

La Cova des Coloms 1 presenta la característica associació clàstico-litoquímica de la majoria de les formes hipogeas d'aquest carst. Els blocs resultants del primer dels dos processos estan distribuïts molt irregularment, en alguns llocs manquen completament, a d'altres són ben visibles i finalment en trobam de recoberts per colades estalagmítiques. També és molt irregular la distribució de les formes litoquímiques: manquen quasi completament en el porxo d'entrada, cosa no gens estranya degut a l'acció directa de la mar damunt les que hi hagués pogut haver antigament, estan reduïdes a fines estalactites i a unes poques columnes de bona gruixa a la zona central i són abundantíssimes a la part més interior.

Com passa molt sovint en aquest carst, aquí ens trobam davant d'una *cova d'entrada marina* no d'una *cova marina*; és a dir que aquesta és una cova excavada per les aigües continentals, la qual ha estat després envaïda per la mar que n'ha modificat l'aspecte de diferents maneres: destruint les parts directament obertes a ella, arrossegant-hi gran quantitat d'arena i negant les zones més enclotades, formant els llacs.

Molt abans d'aquesta invasió marina, la cova formava part d'un sistema de conductes excavats en règim freàtic, tal vegada prop d'una sorgència situada en el torrent que donaria origen a Cala Falcó. La posterior evolució en règim vadós va donar volum a la cavitat per mitjà dels esfondraments clàstics; a aquesta fase va seguir el depòsit de calcita, formant les concrecions que l'adornen. Finalment la pujada de nivell de la Mediterrània li va acabar donant l'aspecte actual, com hem dit més amunt. Tanmateix, aquests processos s'han pogut intercalar en diferents fases, concretament les oscil·lacions del nivell marí han d'haver negat i deixat en sec la cova diverses vegades; com a prova d'això basta la presència a la paret sud del llac més interior d'una faixa de concrecions epifreàtiques (POMAR *et alia*, 1976) depositades quan el llac tenia un nivell 2 m per damunt de l'actual.

Bibliografia

- POMAR, L.; GINÉS, A. & FONTARNAU, R. (1976): «Las cristalizaciones freáticas». *Endins*, 3: 3-25. Ciutat de Mallorca.
- TRIAS, M. & MIR, F. (1977): «Les coves de la zona de Can Frasquet - Cala Varques». *Endins*, 4: 21-42. Ciutat de Mallorca.